

Er de stigende prævalensrater i psykiatrien en brændende platform for regeringens nye 10-års plan?

INDLÆG

19.09.2022

Af forskningsprofessor Signe Hald Andersen
ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed

Regeringens længe ventede udspil til den nye 10-års plan for psykiatrien indeholder en lang række tiltag, der skal hjælpe en gruppe af danskere, som i mange år er blevet nedprioriteret i sundhedsvæsenet. Det er en tiltrængt plan, som sender et klart budskab om, at psykiatrien skal have bedre vilkår for at kunne håndtere en af vor tids store samfundsmæssige udfordringer.

Et centralt argument bag udspillet er de store stigninger i andelen af danskere, som diagnosticeres med psykisk sygdom. Problemet er dog, at man ikke kan bruge denne vækst som målestok for danskernes mentale helbred. Det skyldes, at vores viden om omfanget af psykisk sygdom i vores befolkning hænger uløseligt sammen med vores kapacitet til at diagnosticere disse sygdomme. For hvis der er et mørketal – og det er der – hvor dele af befolkningen lider af en udiagnosticeret psykisk sygdom, så vil en udvidelse af kapaciteten til at diagnosticere komme til udtryk som en stigning i andelen af danskere, der lider af psykisk sygdom. Men denne stigning afspejler ikke en forværring af danskernes mentale helbred, i stedet er den et udtryk for kapacitetsudvidelsen.

Vi har god grund til at tro at de seneste 10 års stigning i andelen, der lider af psykisk sygdom, til dels kan skyldes denne mekanisme. Det er nemlig ikke første gang der sættes fokus på de utilstrækkelige tilbud i psykiatrien; en WHO-rapport fra 2001 dokumenterede systematisk underbehandling i det psykiatriske sundhedsvæsen globalt, og den gav genlyd verden over. De danske myndigheder begyndte derfor allerede i slut-00'erne at øge indsatsen i fx børne- og ungepsykiatrien, og man indførte udrednings- og behandlingsgaranti i hele psykiatrien. Disse og andre tiltag betød, at kapaciteten til at diagnosticere psykisk sygdom blev forøget.

De seneste 10 års vækst i andelen med psykisk sygdom hviler altså bl.a. på ryggen af tiltag, som har skullet komme underbehandlingen til livs. Og fordi der nok stadig er et stort mørketal, har vi grund til at tro, at implementeringen af den nye plan vil skabe en yderligere stigning i andelen af danskere med psykiatriske diagnoser. Men stigningen afspejler ikke en vækst i problemet, i stedet afspejler den, at en større del af problemet kommer frem i lyset.

Dermed ikke sagt, at den nye psykiatriplan skal løse et problem der ikke er der – at stigningen i andelen af danskere, som lider af psykisk sygdom, ikke er et problem. Men man kunne håbe på, at der sideløbende med implementeringen af planen også udvikles en række gode og solide måleredskaber, som mere direkte kan blotlægge omfanget af psykisk sygdom i befolkningen, og som er uafhængige af kapaciteten i det psykiatriske hospitalsvæsen. Sådanne mål er interessante set fra et forskningsmæssigt perspektiv, men er også tvingende nødvendige når vi om 10 år skal kunne vurdere, om planen faktisk har hjulpet, og hvordan det egentligt går med danskerne mentale sundhed.

Resultaterne fra denne kommentar blev bragt i Berlingske den 3. september 2022.

ROCKWOOL Fondens kommentarer har ikke været underlagt peer review.